

Оксана Бабенко

Львівський національний університет імені Івана Франка

babenkoksana1994@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2272-7262

ЗАРОДЖЕННЯ ТА РОЗВИТОК ЕКУМЕНІЧНОГО РУХУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ МЕДІА

© Бабенко О., 2022

Відгоді як помісна Православна Церква України отримала Томос про автокефалію, Україну відвідав Вселенський Патріарх Варфоломій, а найближчим часом очікується візит Папи Франциска, релігійна і зокрема екуменічна тематика у пресі стала однією з топових. Саме тому, є потреба проаналізувати її розвиток і відображення у різних медіа.

У статті проаналізовано основні етапи становлення екуменічного руху: від витоків, які призвели до актуалізації теми міжцерковного порозуміння у Європі до історичних обставин, які створили передумови до підписання документів, які б упорядкували та уможливили якісний екуменічний діалог. Зокрема зацентровано на функціонуванні екуменічного руху у протестантських спільнотах, Католицькій та Православній Церквах. Розглянуто особливості функціонування Екуменічної концепції УГКЦ, її відображення у пресі, а також видозміна цього документу у 2021 р., з огляду на потребу оновлення та актуалізації. Екуменічна концепція УГКЦ (оновлена та попередня) знайшла свій відголос у нішевих тематичних онлайн-ресурсах. Після отримання Томосу активніше свою комунікаційну стратегію з іншими конфесіями запровадила ПЦУ. Відтак проаналізовано передумови заснування та розвиток Комісії з міжхристиянського діалогу у ПЦУ та її представлення у пресі. Зосереджено увагу на конкретних угодах і меморандумах, які були підписані у ХХ ст. і ілюструють поступ екуменічного діалогу у релігійних християнських спільнотах. Також у статті презентовані публікації екуменічної тематики в українській пресі, які мають свою хронологічну тяглість, адже спираються на журналістський досвід минулих поколінь.

Наголошено що екуменізм – це не просто світовий церковний рух, але реальний інструмент, який й у сьогоденні впливає на релігійне життя, а також оновлюється, видозмінюється. Це втілено зокрема у оновленій Екуменічній концепції УГКЦ, яку також, проаналізовано у статті.

Найбільшого розвитку екуменічний рух зазнав у ХХ ст. Він є тим важелем, який допомагає християнським релігійним спільнотам шукати мирного діалогу, позбуватися історичних ран минулого, водночас поважаючи конфесійну індивідуальність одне одного.

Ключові слова: екуменізм, релігія, порозуміння, діалог, меморандуми, церква.

Вступ. В Україні з кожним роком все активніше розвивається преса екуменічного спрямування. У цих виданнях можна прочитати про взаємодію різних релігійних спільнот, деномінацій, конфесій між собою, про їхній соціальний та духовний вимір. Відтак, все актуальнішим стає

питання виникнення екуменічного руху, його історичних витоків і відображення цього процесу крізь призму медіа.

Постановка проблеми. Проблема налагодження якісного міжцерковного діалогу, без конфліктних ситуацій, з повагою сторін до ідентичності одне одного є актуальною і сьогодні, адже поки існують Церкви, доти існує потреба взаємодії та спілкування, пошуку мирного виміру порозуміння. Досі можуть виникати серед вірян чи священнослужителів певні упередження до інших конфесій, спровоковані, наприклад, історичними ранами минулого чи незнанням духовного світу іншої конфесії. Ці недоречності, бодай намагається згладити екуменізм, який прагне до єдності християнства, відновлення цілісності Христового хітону [10].

Актуальність дослідження. Зумовлена необхідністю вивчення репрезентації феномену екуменічного руху у ЗМІ. Адже форми міжконфесійного діалогу та порозуміння сьогодні найчастіше продемонстровані на медіаплатформах. Для журналістів розуміння екуменічного контексту є запорукою написання якісних матеріалів, уникнення можливих конфліктів через неправильне чи неетичне висвітлення релігійної проблематики.

У 2018–2019 рр. українських ресурсах тривала медіакампанія щодо отримання Томосу ПЦУ. І у результаті більшість медійників України висвітлювали цю тему. Однак не всім вдалося якісно це зробити. Також в Україні діє Всеукраїнська Рада Церков. Все частіше її рішення, меморандуми про необхідність охорони довкілля, встановлення миру, тощо стають підставами для написання журналістських матеріалів, які охоплюють читацьку аудиторію не лише в окремих регіонах, але в усій Україні. Відтак розуміння витоків екуменічного руху, його розвитку та представлення у медіа стає надзвичайно важливим для журналіста-практика.

Формулювання мети та завдань статті. Мета – дослідити зародження екуменічного руху крізь призму відповідних документів, представлених у медіа. Завдання: проаналізувати публікації у ЗМІ про екуменічний рух в Україні крізь призму Екуменічної концепції УГКЦ, діяльності Синодальної комісії з міжхристиянських відносин Православної Церкви України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідниками екуменічного руху є: А. Кузнецова, Т. Курилець, А. Смирнов, Т. Дзюбанський, Ю. Корнійчук, О. Доброер. Зокрема А. Кузнецова досліджувала “Теоретичні основи вивчення феномену християнського екуменізму” [12]. Науковиця зацентрувала на тому, що екуменізм не є однорідним феноменом, а також підкреслила, що актуальність теми, дотичної до екуменізму зростає з кожним роком, з огляду на швидкий розвиток релігійного руху в Україні після отримання Україною Незалежності. Т. Курилець досліджував зокрема “Поняття уніатизму: історія і сучасність” [13]. У цій науковій статті він аналізує історичні витoki поняття “уніатизм” та його сучасні конотації і застосування у сьогоднішній. Сферою наукових інтересів А. Смирнова є, наприклад, тема “Митрополит Андрей Шептицький і православ’я: від екуменізму до національної єдності” [19]. Тут він досліджує, що передувало екуменічним поглядам Шептицького, історичний контекст тих часів, спроби порозуміння з православними у роки війни, тощо. Т. Дзюбанський у своїй дисертації досліджував “Єдність Церков у світлі реакцій на Баламандську Угоду: від унії до єдності або пошук методів та моделей для Церкви як Сопричастя” [4]. У цій праці науковець піднімає питання неоднозначного ставлення Церков до феномену екуменізму, уніатизму, осмислює та аналізує ситуацію у релігійному середовищі після розвалу Радянського союзу. Ю. Корнійчук у науковій праці “Соціальний вимір екуменічної діяльності Православних Церков” [11] аналізує особливості залучення Православних Церков у екуменічний рух, їхню роль у розвитку екуменічного руху. Окрім того, авторка роздумує над специфікою православного екуменізму, його тенденції в Україні. Натомість, О. Доброер осмислює “Міжконфесійний діалог у сучасній Україні” [5] і у цьому контексті теорію і практику міжконфесійного діалогу, феномен екуменізму як прагнення примиреного християнства, окреслює майбутні перспективи екуменізму в

Україні. Однак ми у нашій науковій статті вперше досліджуємо зародження екуменічного руху крізь призму медіа. Зокрема ми зацентруємо на таких виданнях як “Духовна велич Львова”, “Патріархат”, “CREDO”, “Vatican news”, офіційному сайті УГКЦ. У статті ми досліджуємо виникнення екуменічного руху з 1910 р. до сьогоднішнього крізь призму публікацій у ЗМІ. Екуменічну проблематику розглядаємо у зазначених виданнях із 1996 р. до нинішніх днів, орієнтуючись на цю тематику саме у пресі часів Незалежної України. Відправною точкою є стаття Наталії Качан у журналі “Патріархат” [10], яка є однією з ключових публікацій про екуменізм цього періоду.

Виклад основного матеріалу. Поняття екуменізму зараз широко застосовують у пресі, у назвах різноманітних конференцій; при Українському Католицькому університеті у Львові навіть діє Інститут екуменічних студій. Більше того непрості історія радянської доби навіть витворила окремий феномен так званий “екуменізм ГУЛАГУ” чи екуменізм страждання, про який говорить доктор О. Турій, проректор із зовнішніх зв’язків, директор Інституту історії Церкви, завідувач кафедри церковної історії Українського католицького університету [16].

Згідно з визначенням релігієзнавчого словника екуменічний рух є рухом за об’єднання християнських конфесій, який координує Всесвітня Рада Церков [8].

В Екуменічній концепції УГКЦ також є своє визначення багатогранного поняття “екуменізм”. За цим тлумаченням, слово екуменізм походить із грецької мови і означає заселену землю, світ, є насамперед рухом за єдність християн. Цей напрям насамперед прагне до зближення лише християн, як тих хто вірить у Святу Трійцю і є охрещений, тобто тут ідеться назагал про міжконфесійний, а не міжрелігійний діалог.

“Стосунки християн із послідовниками інших релігій чи світоглядів, зокрема новітніх сект чи релігійних рухів, не є темою цієї концепції” [9], – написано в Екуменічній концепції УГКЦ.

Дослідниця Н. Качан на шпальтах журналу “Патріархат” зазначає, що в основі екуменізму лежить поняття єдності. Зокрема акцентує на тому, що церковні поділи, розколи, криваві релігійні війни, анафема, конфесійний фанатизм є, з погляду екуменізму, трагічними сторінками християнства, які мають зрештою залишитися у минулому і не бути тим шкідливим вантажем, який візьмемо із собою у сьогоднішній день. Водночас Н. Качан підкреслює, що в основі екуменізму лежить рівність Церков, а основою, на якій ґрунтується цей рух, є діалог, взаємна повага і любов. Втім найбільшим прагненням Церков-учасниць екуменічного руху має стати відродження спілкування у Таїнствах. Адже саме це було визначальною рисою християнства у перші століття його існування.

“Спільність християнської спадщини, те, що єднає, а не розділює Церкви – ось що бачиться основою зближення” [10], – пише Н. Качан.

Вважається, що початком екуменічного руху офіційно є 1910 рік, адже саме тоді відбулася Всесвітня місіонерська конференція. Тоді представники різних протестантських Церков і організацій одностайно затвердили резолюцію про нагальну потребу у проведенні всесвітньої конференції. На їхню думку, головним завданням її мав стати розгляд усіх проблем віри та церковного устрою як передумови до зближення християн, що належать до різних віросповідань. Фактично такий діалогічно-конференційний підхід став “новим словом” у питанні подолання відчуження серед християнських Церков та спільнот. Водночас жодна з Церков не займалася прозелітизмом, тобто прагненням повернути когось у свою релігійну ідентичність чи створення певної унії. Основним наслідком конференції у Единбурзі стала теза про необхідність пошуку у діалозі між християнськими громадами інтегруючих чинників.

“В Единбурзі було прийнято тезу про необхідність пошуку інтегруючих чинників, тобто з’ясування, що саме об’єднує в єдину цілісність різноманітні віросповідання, які поклоняються Ісусу Христу як Господу і Спасителю” [10], – наголошує Н. Качан.

Науковець В. Тучапєць відзначає, що у 1920 р. збоку Вселенського Патріархату були здійснені кроки у дусі екуменізму, які частково заклали підґрунтя для взаємного зняття анафем між

католиками та православними у середині ХХ ст. Відтак у 1920 р. Константинопольський Патріархат звернувся до всіх християнських Церков з пропозицією спільного примирення з метою пошуку єдності та спробою встановити “лігу (братство) між Церквами”. І цей момент фактично рівнозначний із ідеєю створення Світової Ради Церков.

“Це для багатьох православних богословів рівнозначно із ідеєю створення Світової Ради Церков, яка народилась в 1948 року та до якої Православні Церкви вступили в 1961 році” [20].

Знаком цього братерства і ліги між Церквами стало створення Світової Ради Церков у Амстердамі 1948 р. Фактично крок до цього був здійснений ще у 1937 році. Тоді Глави Церков і християнських конфесій уперше домовилися про заснування Всесвітньої Ради Церков. Втім цей намір був відкладений через події Другої світової війни. Але 1948 р. до цього важливого питання повернулися.

“Установча асамблея (І Генеральна) відбулася на базі 3 протестантських рухів (“Віра і порядок”, “Життя і діяльність” та “Міжнародна місіонерська рада”) 23 серпня 1948 р. в Амстердамі (Нідерланди). В ній взяли участь представники 147 церков. Нині ВРЦ, крім протестантських, англіканських та старокатолицьких об’єднує низку православних та орієнтальних (нехалкідонських) церков, які представляють понад 440 млн вірян різних християнських деномінацій” [3, с.55].

Православні Церкви вступили до Всесвітньої ради Церков у 1961 р. під час асамблеї у Нью-Делі. Представники православ’я певний час приглядалися до екуменічної ситуації у Всесвітній Раді Церков. Про це свідчить еклезіальна декларація 1950 р. “Церква, Церкви та ВРЦ”. Відтак на асамблеї у Нью-Делі у 1961 р. відбувся процес входження Православних Церков у Всесвітню Радю Церков.

“Участь Православ’я у Всесвітній Раді Церков відразу позначилась на поглибленні доктринальної основи екуменізму, поряд із христологічним, тринітарним аспектом, який для східних християн відіграє вирішальний чинник їхнього православного вірування” [20].

Кульмінацією порозуміння та якісного міжцерковного діалогу у ХХ столітті стало взаємне зняття анафем між Католицькою та Православною Церквами. 7 грудня 1965 р. Папа Павло VI та Патріарх Афінагор I підписали Спільну декларацію про зняття взаємних анафем 1054 року.

7 грудня 1965 р. у день пам’яті св. Амвросія Медіоланського, а цей святий є спільним для Православної та Римо-Католицької Церков, відбулося історичне підписання спільної декларації про зняття взаємних анафем 1054 р. між Римом і Царгородом. Таким чином, було започатковано так званий “діалог любові” між православними та католиками.

“Слова Спільної декларації підтверджують, що накладання екскомунік спричинило наслідки, які не були у планах двох Церков на початку ХХІ століття. Тому рівно 55 років тому папа Павло VI і патріарх Афінагор I за спільною згодою заявили, що вони “шкодують про образливі слова, необґрунтовані докори й осудливі жести, які з обох боків надали забарвлення прикрим подіям тих часів”, як також вони “шкодують і бажають вилучити з пам’яті акти відлучення, згадка про які донині стоїть на перешкоді до зближення в душі любові” [22].

Наслідком Другого Ватиканського Собору був “Декрет про екуменізм”. Цей документ затвердив Папа VI 21 листопада 1964 р. після схвалення Отцями собору. Цей декрет складається з Вступу, Глави I “Про католицькі засади екуменізму”, Глави II “Про здійснення екуменізму”, Глави III “Про Церкви і церковні спільноти, відділені від Римського Апостольського Престолу”. Окремий підрозділ “Особлива увага до Східних Церков”, де зацентровано на Літургійних та духовних традиціях східних християн, власному правопорядку східних християн, власне богословській спадщині заклик до співпраці. Також є другий підрозділ “Про відділені Церкви і церковні громади на Заході”. У ньому йдеться про: особливі обставини цих спільнот, сповідання Христа, вивчення Святого Письма, Таїнственне життя, життя у Христі, заохочення і перестороги.

Насамперед цей документ закликає вірних-католиків брати участь у справі екуменізму, особливо, з огляду на потреби сучасного світу.

У документі акцентується зокрема на тому, що і вірянам, і духовенству треба докладати зусиль словом та ділом для досягнення тієї повноти єдності, якої бажає Ісус Христос і, розпізнаючи знаки часу, брати участь у справі єкуменізму: “Під “єкуменічним рухом” треба розуміти ті справи й починання, які виникають відповідно до різних потреб Церкви та можливостей нинішнього часу і спрямовані на досягнення єдності християн” [6].

Очевидно, що цей декрет став певною спонукою до дії для Церков на місцях у різних куточках світу. Зокрема в Українській Греко-Католицькій Церкві розроблена Єкуменічна концепція.

Зокрема у липні 2000 р. у часі Синоду єпископів УГКЦ у Бучачі ухвалили Концепцію єкуменічної позиції УГКЦ. Також тоді було ухвалено доручення “Для доопрацювання єкуменічної концепції УГКЦ та оперативного реагування на біжучі зміни в єкуменічному процесі”. Через кілька місяців по тому Українську Греко-Католицьку Церкву очолив Блаженніший Любомир Гузар, який на минулому Синоді був у якості єпископа-помічника Глави УГКЦ тож і виконувати єкуменічну концепцію довелося йому [1].

У грудні 2015 р. було підписано “Декрет проголошення єкуменічної концепції УГКЦ”. Цей документ завірено чинним Отцем і Главою УГКЦ Блаженнішим Святославом. У Єкуменічній концепції йдеться про передумови, історичні реалії, а також найважливіші кроки УГКЦ до міжцерковного порозуміння в новітню епоху. Окремим акцентом документу є богословські підстави, зокрема поняття єкуменізму та його мета, помісність єдиної Київської Церкви та її єкуменічне значення.

Відзначимо, що часто у пресі чи з уст церковних і моральних авторитетів можна почути слова про те, що завдання УГКЦ бути своєрідним духовним мостом між Сходом та Заходом [15].

Це й не дивно, адже Українська Греко-Католицька Церква увібрала у себе духовні досвіди з традицій західного та східного християнства.

Папа Іван Павло II, який також був активним прибічником єкуменічного руху, свого часу казав про те, що Церква має дихати: “двома легенями”, тобто тут йдеться про важливість західної і східної християнської традиції [14].

Повертаючись до теми Єкуменічної концепції УГКЦ, у ній також зацентровано на шляхах наближення до бажаної єдності, особливості пошуку повного Сопричастя Церков Володимирового Хрещення, розглянуто стосунки УГКЦ з іншими помісними Церквами, стосунки з Римським апостольським престолом, православними Церквами, з протестантськими церковними спільнотами.

Наприкінці жовтня 2021 р. Синод єпископів затвердив оновлену Єкуменічну концепцію УГКЦ. Після завершення 5-річного терміну синодальні отці на сесії, яка відбулася 30 березня – 29 вересня 2021 р. проаналізувавши запропоновані зміни та доповнення і затвердили оновлену Єкуменічну концепцію. Відповідний декрет проголошення підписав Отець і Глава УГКЦ Блаженніший Святослав. Згідно з передбаченою процедурою, Блаженніший Святослав проголосив оновлену концепцію і постановив впровадити її в законну силу через два місяці від дня її електронного опублікування. У зверненні Глави УГКЦ з цього приводу йдеться про те, що на єкуменічному шляху до єдності першість належить молитві. Саме вона є найефективнішим свідченням, що Церкви живуть тим, що проповідують. Назагал документ складається із вступу, трьох розділів та прикінцевих міркувань.

“У вступі наголошено, що єкуменізм як рух за відновленні повної єдності християн – це шлях Христової Церкви; він є не доповненням, а невід’ємною частиною сутності Церкви та її пастирської діяльності. Тому УГКЦ, підкреслено у документі, надзвичайно відповідально ставиться до єкуменічного руху” [9].

Розвивається єкуменічний рух і у Православній Церкві України. За рішенням Священного Синоду від 29 жовтня 2019 р. утворено Синодальну комісію з міжхристиянських відносин і призначено її керівника Митрополита Львівського і Сокальського ПЦУ Владика Димитрія (Рудюка), заступником голови став Митрополит Переяслав-Хмельницький і Вишневський Олександр

(Драбинко). Ця комісія вже за два роки свого існування зробила конкретні кроки до міжцерковного порозуміння. Зокрема навесні 2021 р. була опублікована спеціальна заява, у якій Православна Церква України офіційно засудила Львівський псевдособор 1945 р. на якій радянська влада зробила спробу ліквідувати Українську Греко Католицьку Церкву [18,с.370]. Цю заяву підготувала Синодальна комісія з міжхристиянських відносин ПЦУ.

“Нам усім, українським православним і греко-католикам, варто виявляти мудрість і стриманість, робити висновки з подій минулого, не піддаватися на провокації та намагання розпалювати між нами ворожнечу”, – зазначено у заяві, передає сайт “Збруч” [17].

Практичним виміром екуменічного діалогу можна вважати діяльність Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, яка втім також має у собі за основу діалог не лише між християнськими конфесіями, але й міжрелігійний, бо до складу Ради входять представники і мусульманських громад і єврейських.

Також локальні Ради Церков діють на “місцях”. Наприклад, у Львові активно діє загальнономіська Рада Церков, яка відповідними меморандумами чи рішеннями відгукується на злободенні проблеми сьогодення. Такі, як: встановлення карантинних обмежень, необхідність будівництва крематорію у Львові тощо [21].

Відтак, тема екуменізму з кожним роком все більше набуває актуальності як в Україні, так і різних куточках світу. Тому, не випадково, що екуменізм входить у коло наукових інтересів численних сучасних дослідників. Серед них: Кузнецова А., Курилець Т., Яроцький П., Маринович М., Засць О., Решетніков Ю., Качан Н., Тучапєць В. Серед іноземних науковців, які мають дослідницьку дотичність до цієї теми: Витко В., Перепелкина Л., Заболотський Н., Мойзес Р., Мішель Рутт та інші.

Як бачимо, поняття екуменізму розвивається не лише теоретично, але й практично як в Україні, так і в країнах Європи. Екуменічні прагнення втілюються не лише у певних меморандумах, документах, але й у соціальному служінні Церков, коли різноманітні релігійні християнські громади єднають свої зусилля, щоб допомогти знедоленим. Про це свідчить зокрема зустріч Папи Франциска та Патріарха Варфоломія у таборі для біженців у таборі для біженці у 2016 р. Це свідчення того, що діяльна милосердна любов до ближнього є найкращим кроком до пошуку порозуміння та налагодження екуменічного діалогу. Відтак, саме соціальне служіння є тим “щоденним виміром екуменізму”, надійною маленькою цеглинкою із якої складаються глобальні сенси.

“Єдність неможливо будувати тільки підписуючи документи й обговорюючи богословські питання. Вона повинна житися також щоденними справами милосердя”, – пише Vatican.news [7].

Таким уособленням соціального виміру екуменізму буде, наприклад, Екуменічний центр Івана Павла II, або Дім для бездомних жінок та самотніх матерів, який у Львові будує Львівська Архідієцезія Римо-Католицької Церкви. Цим домом опікуватиметься Згромадження Сестер Альбертинок РКЦ. Згідно із концепцією, у закладі надаватимуть допомогу вірянам усіх конфесій, чи й атеїстам. Відтак, там знайдуть прихисток і увагу усі потребуючі. Буде, звісно, й капличка, де можна буде помолитися. Передусім, Сестри Альбертинки ідуть до конкретної людини, Творіння Божого, не дивлячись на її віросповідання, світогляд. Бездомні прагнуть почути Бога, попри складні обставини життя.

“Коли ми розмовляємо з бездомними, то бачимо, що вони мають насправді глибоке духовне життя. Прагнуть почути про Бога, особливо зараз, у цьому складному часі. І кожен може собі зайти на молитву, чи пороздумувати про Бога. Екуменічний, тому що є для всіх [2], – коментує поняття “екуменізм” сестра Єроніма.

Підсумовуючи, можна сказати, що видання, які пишуть про екуменічний рух, роблять це з певними відмінностями, зважаючи на їхні жанрові, контентні особливості. Зокрема на офіційному сайті УГКЦ чи у журналі “Патріархат” більше представлені конкретні документи, які дотичні до екуменічного руху. їх аналіз. Натомість сайти “Духовна велич Львова” чи “CREDO” є у більшості

ресурсами, які публікують щоденні новини. Тому там можна побачити інформацію про екуменізм крізь призму сучасних подій, які відбуваються, їх контекст у суспільному житті тощо. Це ж стосується і сайту “Vatican. news”. Втім у новинах цього видання, більший акцент роблять на новинах, дотичних до екуменізму крізь постать Папи Франциска. Зауважимо, що проблема екуменізму дуже актуальна нині, тож її обговорення триватиме на шпальтах ЗМІ. Це буде темою наших наступних досліджень.

Література

1. 20 років від прийняття концепції екуменічної позиції УГКЦ. Пам'ять нації/ веб-сайт. URL: <http://memorua.org/?p=2093>.
2. Бабенко О. Сестра-альбертинка Єроніма: Під час карантину у дорозі до бездомних ми пройшли пішки цілий Львів. Духовна велич Львова/ веб-сайт. URL: <https://velychlviv.com/>
3. Вей, О. Ю. Українська греко-католицька преса Галичини міжвоєнного періоду (1918–1939 рр.). *Держава та регіони. Соціальні комунікації*, 2013, 2: 65–69.
4. Дзюбанський Т. Єдність Церков у світлі реакцій на Баламандську Угоду: від унії до єдності або пошук методів та моделей для Церкви як Сопричастя” // Наукові записки УКУ. URL: <https://er.ucu.edu.ua/>
5. Доброер О. Міжконфесійний діалог у сучасній Україні. URL: <http://www.philosof.onu.edu.ua/>
6. Декрет про екуменізм. веб-сайт. URL: <https://vat-2-ukr.blogspot.com/>
7. Духович С. Папа Франциск і екуменізм: незворотній шлях. Vatican news. веб-сайт. URL: <https://www.vaticannews.va/>
8. Екуменізм. Короткий релігієзнавчий словник, веб-сайт. URL: <http://ellib.org.ua/>
9. Екуменічна концепція Української Греко-Католицької Церкви. Офіційний сайт УГКЦ. веб-сайт. URL: <http://ugcc.ua>
10. Качан Н. Екуменізм: до характеристики явища і поняття. Патріархат. веб-сайт. URL: <http://www.patriarkhat.org.ua/>
11. Корнійчук Ю. Соціальний вимір екуменічної діяльності Православних церков. веб-сайт. URL: <https://revolution.allbest.ru/>
12. Кузнєцова А. Теоретичні основи вивчення християнського екуменізму. Наука. Релігія. Суспільство. веб-сайт. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/>
13. Курилець Т. Поняття уніатизму: історія та сучасність. Наукові записки УКУ. веб-сайт. URL тупу: <https://er.ucu.edu.ua/>
14. Мілан Шашік. Я дуже щаслива людина. Mukachevo.net. веб-сайт. URL: <http://www.mukachevo.net/>
15. Маринович М. Обрання Блаженнішого Святослава Главою УГКЦ було фантастичним свідченням і для інших Церков в Україні. Український Католицький Університет. веб-сайт. URL: <https://ucu.edu.ua/>
16. Приклад новомучеників допомагає зрозуміти Тайну страждань Спасителя, Олег Турій про екуменізм ГУЛАГУ // Духовна велич Львова. веб-сайт. URL: <https://velychlviv.com/>
17. ПЦУ засудила Львівський псевдособор 1946 року // Збруч. веб-сайт. URL: <https://zbruc.eu/>
18. Смусь, А. Поняття релігійна журналістика та висвітлення новин на християнську тематику у вітчизняних електронних ЗМІ. *Теле-та радіожурналістика*, (12), 2013, с. 386–394.
19. Смирнов А. Митрополит Андрей Шептицький і православ'я: від екуменізму до національної єдності. Наукові записки національного університету Острозька академія. веб-сайт. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
20. Тучапець В. Розвиток екуменічного руху в православних церквах. Християнських портал Кіріос. веб-сайт. URL: <https://www.kyrios.org.ua/>
21. У мерії відбулася зум-нарада з представниками Ради Церков Львова. Львівська міська рада. веб-сайт. URL: <https://city-adm.lviv.ua/>
22. Шабан І. П'ятдесят п'ять років після взаємного зняття католицько-православних анафем. Синод єпископів УГКЦ. веб-сайт. URL: <https://synod.ugcc.ua/>

Reference

1. 20 years since the adoption of the ecumenical position of the UGCC. Memory of the Nation. website. URL: <http://memorua.org/?p=2093>

2. Babenko O. Albertine sister Jeronima: During the quarantine on the way to the homeless people we walked through the entire Lviv. Spiritual greatness of Lviv. website. URL: <https://velychlviv.com/>
3. Wei, O. Yu. Ukrainian Greek Catholic Press of Galicia in the Interwar Period (1918–1939). *State and regions. Social Communications*, 2013, 2: 65–69.
4. Dziubanskyi T. The unity of the churches in the light of reactions to the Balamand Agreement: from union to unity or the search for methods and models for the church understood as communion”. UCU Scientific Notes. URL: <https://er.ucu.edu.ua/>
5. Dobroer O. Interfaith dialogue in modern Ukraine. URL: <http://www.philosof.onu.edu.ua/>
6. Decree on Ecumenism. URL: <https://vat-2-ukr.blogspot.com/>
7. Dukhovych S. Pope Francis and Ecumenism: The Irreversible Path. Vatican news. website. URL: <https://www.vaticannews.va/>
8. Ecumenism. Short religious dictionary. URL: <http://ellib.org.ua/>
9. Ecumenical concept of the Ukrainian Greek Catholic Church. Official site of the UGCC. URL: <http://ugcc.ua>
10. Kachan N. Ecumenism: to characterize the phenomenon and the concept. Patriarchate. URL: <http://www.patriyarkhat.org.ua/>
11. Korniychuk Yu. Social dimension of ecumenical activity of Orthodox churches. URL: <https://revolution.allbest.ru/>
12. Kuznetsova A. Theoretical basis of studying the phenomenon christian ecumenism. Science. Religion. Society. URL: <http://nbuv.gov.ua/>
13. Kyrylets T. The concept of Uniatism: history and modernity. UCU Scientific Records URL: <https://er.ucu.edu.ua/>
14. Milan Shashik: I am a very happy person. Mukachevo.net. URL: mukachevo.net
15. The election of His Beatitude Sviatoslav as the Head of the UGCC was a fantastic testimony for other Churches in Ukraine as well, – Myroslav Marynovych. Ukrainian Catholic University. URL: <https://ucu.edu.ua/>
16. The example of the New Martyrs helps to understand the Mystery of the Savior’s suffering. Dr Oleg Turiy on the ecumenism of the Gulag. Spiritual greatness of Lviv. URL: <https://velychlviv.com/>
17. The PCU condemned the Lviv Pseudo-Council of 1946. Zbruch. URL: <https://zbruc.eu/>
18. Smus, A. The concept of religious journalism and coverage of news on Christian topics in the domestic electronic media. *Television and Radio Journalism*, (12), 2013, p. 386–394.
19. Smyrnov A. Metropolitan Andrei Sheptytsky and orthodoxy: from ecumenism to national unity. URL: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
20. Tuchapets V. Development of the ecumenical movement in the Orthodox Churches. Christian portal Kyrios. URL: <https://www.kyrios.org.ua/>
21. A zoom meeting with representatives of the Council of Churches of Lviv took place in the City Hall. Lviv city council. URL: <https://city-adm.lviv.ua/>
22. Shaban I. Fifty-five years after the mutual lifting of Catholic-Orthodox anathemas. Synod of Bishops of the UGCC. URL: <https://synod.ugcc.ua/>

Oksana Babenko

THE BIRTH OF THE ECUMENICAL MOVEMENT IN UKRAINE AND THE WORLD THROUGH THE PRISM OF THE MEDIA

Since the local Orthodox Church of Ukraine received the Tomos of Autocephaly, Patriarch Bartholomew has visited all of them, the visit of Pope Francis is expected in the near future, and religious and ecumenical themes have become one of the top in the press. That is why there is a need to analyze its development and coverage in various media.

The article analyzes the main stages of the ecumenical movement: from the origins that led to current issues of inter-church understanding in Europe to historical circumstances that created the preconditions for signing documents that were organized and enabled quality ecumenical dialogue. Emphasis should be placed on the functioning of the ecumenical movement in Protestant communities, the Catholic and Orthodox Churches.

The peculiarities of the functioning of the Ecumenical Concept of the UGCC, its coverage in the press, as well as the coverage of this document in 2021, given the need for updating, are considered. The ecumenical concept of the UGCC (updated and preliminary) has found its response in major thematic online resources. After receiving Tomos, the PCU introduced its communication strategy with other denominations more actively. Therefore, the preconditions for the establishment and development of the Commission on Inter-Christian Dialogue at the PCU and its presentation in the press were analyzed. The focus is on specific agreements and memoranda signed in the twentieth century that illustrate the progress of ecumenical dialogue in religious Christian communities. The article also presents ecumenical publications in the Ukrainian press, which have their own chronological legacy, as they are based on the journalistic experience of past generations.

It is emphasized that ecumenism is not just a world church movement, but a real instrument which these days is influencing religious life, as well as is being constantly renewed, changed. This is embodied especially in the updated Ecumenical Concept of the UGCC, which is also analyzed in the article.

The greatest development of the ecumenical movement took place in the twentieth century. It is the lever that helps the Christian religious society seek peaceful dialogue, get rid of the historical wounds of the past, while respecting each other's denominational individuality.

Key words: ecumenism, religion, understanding, dialogue, memoranda, churches, communication, media, humanity, peace.